

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye'den farklı tarihlerde ve çeşitli sebeplerden dolayı Suriye'ye göç etmiş ve şuanda orada yaşayan vatansızların sorunlarını araştırılarak çözümü için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

1. Hasip KAPLAN - Şırnak
2. Mehmet Nezir KARABAŞ - Bitlis
3. Osman ÖZÇELİK - Siirt
4. Sevahir BAYINDIR - Şırnak
5. Sebahat TUNCEL - İstanbul
6. Bengi YILDIZ - Batman
7. Sırrı SAKIK - Muş
8. Ayla AKAT ATA - Batman
9. Hamit GEYLANİ - Hakkari
10. Pervin BULDAN - Iğdır
11. Ahmet TÜRK - Mardin
12. Fatma KURTULAN - Van
13. Aysel TUĞLUK - Diyarbakır
14. Selahattin DEMİRTAŞ - Diyarbakır
15. Şerafettin HALİS - Tunceli
16. Gültan KIŞANAK - Diyarbakır
17. İbrahim BİNİCİ - Şanlıurfa
18. M. Nuri YAMAN - Muş
19. Emine AYNA - Mardin
20. Özdal ÜÇER - Van

GEREKÇE

Birinci Dünya savaşı sonunda Osmanlı Devletinin parçalanmasıyla çok sayıda devlet kurulmuştur. Bu devletlerin bazıları ancak II. Dünya Savaşından sonra bağımsızlıklarını kazanmışlardır. Suriye'de bu ülkelerden biridir. Suriye I. Dünya savaşıdan sonra uzun yıllar Fransa'nın himayesinde kalmış ve ancak 17 Nisan 1946 tarihinde bağımsızlığını ilan etmiştir.

Türkiye ile Suriye arasında sınırın çizilmesiyle birlikte; yerleşim yerleri ikiye bölünmüştür. Bu coğrafi sınırın çizilmesi aileleri ikiye bölmüş fakat akrabalık ilişkilerini sona erdirememiştir. Bu akrabalar uzun yıllar birbirlerini görememektedirler. Bu acıklı durum; romanlara, filmlere konu olmuş ve ayrıca, her yıl dini bayramlarımız olan ramazan ve kurban bayramlarında konu basın aracılığıyla Türkiye gündemine gelmekte ve sınır kapılarında dramatik sahnelerin yaşanmasına neden olmaktadır.

2006 yılı verilerine göre ülke nüfusu yaklaşık on sekiz milyon olan Suriye'de Kürtlerin nüfusu yaklaşık iki milyon beş yüz bin civarındadır. Suriye'deki Kürtler, genellikle Cizre ve Halep arasındaki sınır boyunca yaşamaktadır. Suriye'de sosyal statü bakımından iki türlü Kürt bulunmaktadır. Sınırın çizilmesiyle birlikte Suriye tarafında kalan ve Suriye vatandaşı olarak kabul edilen Kürtler ve buna karşılık çeşitli sebeplerden dolayı bölgede (ekonomik, kültürel, töre, sürgün gibi vb) 1925'te yaşanan olaylar (Şeyh Sait ayaklanması) ile özellikle 1936 - 1937'de Dersim olayları sürecinde sığınmacı olarak Türkiye'den (Mardin ve çevre illerinden) göç eden ve hiçbir vatandaşlık hakkı bulunmayan mülteci Kürtler. Bu insanlar hem Türkiye vatandaşlığını kaybetmişler hem de Suriye'de bunların vatandaşlığını iptal etmiştir. Yani bu insanlar Suriye vatandaşı değiller, mülteci durumundadırlar ve yabancı diye adlandırılıyorlar. Suriye vatandaşı olmadıklarından kimlikleri yok, mal mülk alamıyorlar, devlet dairesinde çalışmıyorlar, memur olamıyorlar, herhangi bir resmi görevde bulunamıyorlar. Kısaca belirtmek gerekirse bu insanların, seçme, seçilme, mülkiyet ve seyahat hakkı ile herhangi bir sosyal hakları bulunmamaktadır.

Suriye'de yaşayan bu ikinci sınıf Kürtler Cizre'den başlayarak Halep'e kadar uzanan bir kuşakta yer alıyorlar. Bu sınır kuşağında yaşayan Kürtlerin yaklaşık 300 ile

500 bini 1962'ten (1962 tarihinde vatandaşlıkları geri alınanlar 50 bin civarındadır.) beri vatandaşlık hakkından yoksun "ecnebi" yani vatansız durumundadır. Bu insanlar, 1962 yılına kadar Suriye vatandaşı olarak kabul edilmelerine rağmen, Suriye'nin 14 ilinden birini oluşturan ve "Kamışlı" kazasının da bağlı olduğu "Hasake"de yapılan nüfus sayımında Türkiye'den gelenlerin -Türkiye vatandaşları oldukları gerekçesiyle vatandaşlıkları geri alınmıştır. Aynı tarihte çeşitli nedenlerle Türkiye'den göç edenlerden "Hasake İli"nin dışındaki diğer illerde (Şam gibi) ikamet edenlerin vatandaşlığı devam etmiştir. Böylece aynı aileden iki kardeşten birinin vatandaşlığı geri alınmış, diğerinin Suriye vatandaşlıkları devam etmiştir. Suriye'de kimliksizleştirilen bu insanlar "ecnebi" olarak adlandırılmaktadır. Bu kimliksizleştirme politikası 13 Mart 1973 Anayasası ile de giderilmemiş ve günümüze kadar gelmiştir.

Kendi topraklarında yabancı sayılmakta olan bu insanlar, tüm kamu haklarından men oldukları gibi, evlilikleri dahi illegal sayıldığı için doğan çocuklarda "ecnebi" olarak kabul edilmektedirler. Ecnebi olarak kabul edilen bu aileler kimi zaman çocukları kamu hizmetlerinden yararlansın diye vatandaş olan Kürtler veya dost olarak kabul ettikleri Araplar üzerine yazdırarak muvazaalı yollara başvurmaktadırlar. Daha sonraki yıllarda bu konuda da hukuki ihtilaflar yaşanmaktadır.

Bu insanlar söz konusu iki ülke vatandaşlığından olmuşlardır. Bu durum vatandaşlık hukukumuzda da aykırıdır. 11/02/1964 tarihli ve 405 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 34 uncu maddesi, "**Vatandaşlığı kaybettirme ve çıkarma kararları şahsidir. İlgilinin eş ve çocuklarına tesir etmez.**" şeklinde hüküm olmasına karşın çeşitli sebeplerden dolayı Suriye göç etmek zorunda kalan bu insanların vatandaşlıkları kaybettirilmekle yetinilmemiş, bütün aile fertlerinin vatandaşlıkları kaybettirilmesi kendi hukukumuzda da aykırılık teşkil etmektedir.

Sonuç olarak; aslında Türkiye cumhuriyeti vatandaşı olan ve fakat çeşitli nedenlerden dolayı vatandaşlıkları kaybettirilen ve Suriye vatandaşlığına da alınmayan bu insanların durumların incelenmesi gerekmektedir. En uzun kara sınırına sahip komşumuz olan Suriye'de yaşanan bu insanlık ayıbına yabancı kalamayacağımızı düşünerek TBMM tarafından bir Meclis Araştırma Komisyonunun kurulması sorunun bütün yönleriyle araştırılması gerektiği inancındayız.